

PORTILE DE FOC

Steven Pressfield

PORTILE DE FOC

Epopoea unui supraviețuitor al bătăliei de la Termopile

Traducere din limba engleză de
Roxana Eichel

© Tony Keppelman

Steven Pressfield s-a născut în anul 1943, în Port of Spain, Trinidad-Tobago. A absolvit Universitatea Duke în Statele Unite ale Americii în 1965, după care a intrat în marina militară americană, pentru care a lucrat până în 1971. A devenit scriitor profesionist în 1995, odată cu publicarea romanului *The Legend of Bagger Vance*, care avea să fie ecranizat, cu un

scenariu semnat tot de el, în anul 2000 (un film cu Matt Damon și Will Smith). A publicat ficțiune istorică – *Gates of Fire* (1998), *Tides of War* (2000), *Last of the Amazons* (2002), *The Virtues of War* (2004), *The Afghan Campaign* (2006), dar și romane cu tematică militară – *King Rommel* (2008) și *The Profession* (2011). De asemenea, a scris non-ficțiune, în *The War of Art* (2002) explicând propria viziune despre cum pot scriitorii să-și depășească lipsa de inspirație.

MAMEI MELE ȘI TATĂLUI MEU

GRECIA ȘI
MAREA EGEE

480 I.H.

TRACIA

Bizant

Propontida

Helesponti

LIDIA

Sardis

IONIA

Efes

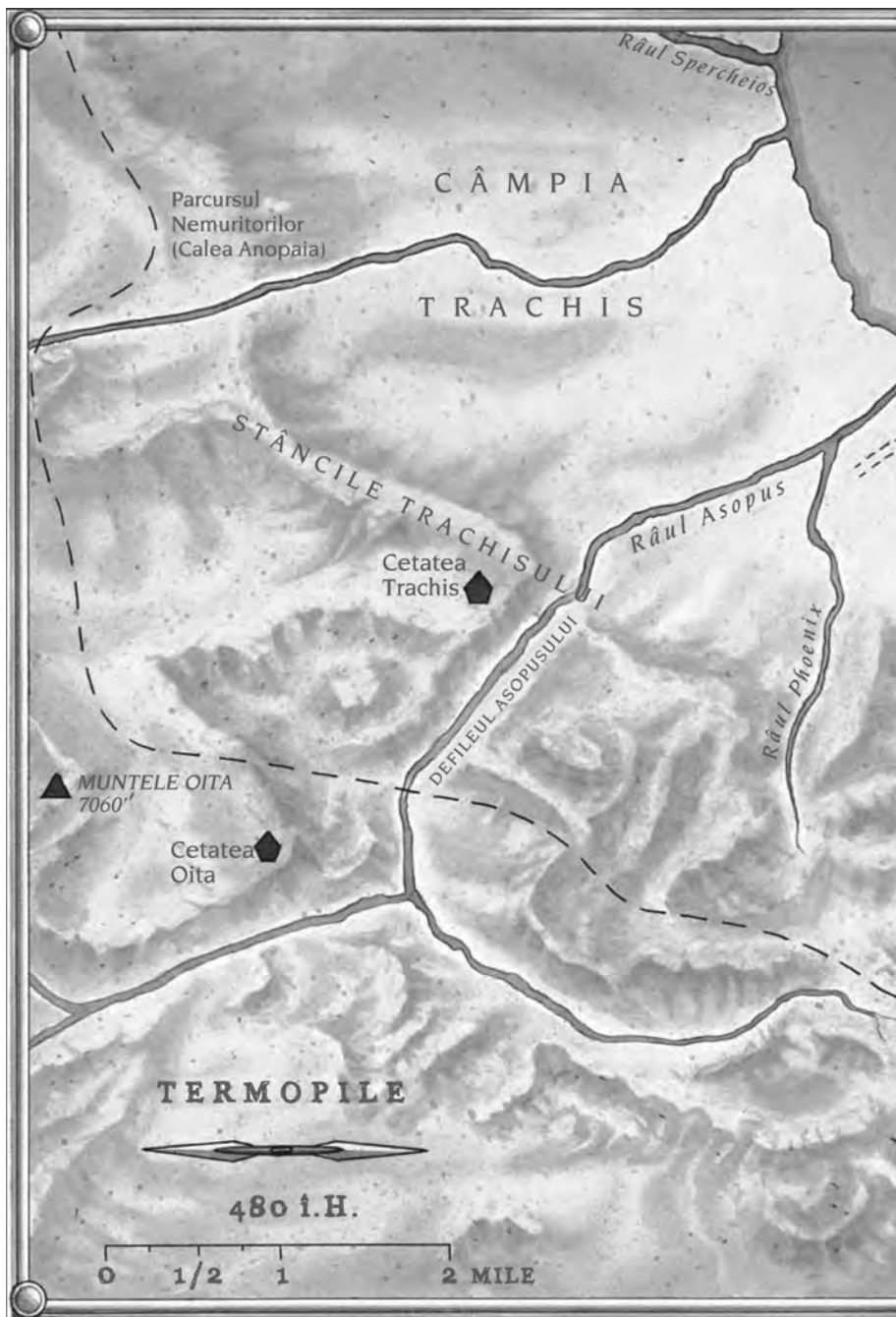
CARIA

Halicarnas

Rodos

RODOS

CRETA

Golful Malian

Notă istorică

În anul 480 î.H., forțele Imperiului Persan condus de regele Xerxes, numărând, după Herodot, două milioane de oameni, au construit un pod de corăbii peste Hellespont¹ și au mășăluit, câtă frunză, câtă iarbă, pentru a cotropi și înrobi Grecia.

Într-o încercare disperată de a-i ține pe loc, trei sute de spartani aleși au fost trimiși la trecătoarea Termopile, unde hotarele dintre munți și mare sunt atât de înguste, încât mulțimile persane și cavaleria lor ar fi fost, cel puțin în parte, stăvilite. Sperau că aici soldații de elită dispuși să-și sacrifice viața puteau bloca, măcar câteva zile, milioanele de invadatori.

Trei sute de spartani și aliații lor au ținut cotropitorii pe loc șapte zile, până când, cu armele rupte și distruse în măcel, au luptat „cu mâinile goale și cu dinții“ (așa cum scrie Herodot), fiind, în cele din urmă, copleșiți.

Spartanii și aliații lor thespieni au murit până la ultimul, dar pilda de onoare pe care au dat-o prin jertfa lor i-a inspirat pe greci să se coalizeze și, în acea toamnă și în primăvara următoare, să-i înfrângă pe persani la Salamina și Plataea, și să preîntâmpine pieirea în fașă a începuturilor democrației și libertății occidentale.

Astăzi, la Termopile se găsesc două memoriale. Pe cel modern, numit Monumentul lui Leonida, în onoarea regelui spartan care

¹ Numele antic al Dardanelelor. (N. r. – Toate notele aparțin redactorului.)

a căzut acolo, este gravat răspunsul său la cererea lui Xerxes ca spartanii să depună armele. Răspunsul lui Leonida, două cuvinte: *Molon labe*, „Vino și ia-le“.

Al doilea monument, cel străvechi, este o piatră neîmpodobită, purtând gravate cuvintele poetului Simonide. Versurile sale cuprind poate cel mai cunoscut epitaf al războinicilor:

„Străine ce treci pe aici, te du și vestește la Sparta:
Morți noi zăcem după ce legilor ei ne-am supus.“

Deși corpurile armate ale spartanilor și thespienilor au dat dovadă de o rară vitejie, cel mai curajos dintre toți a fost declarat spartanul Dienekes. Se spune că, în ajunul bătăliei, un localnic din Trachis l-ar fi anunțat că arcașii persani sunt atât de numeroși, încât, atunci când trag, ploaia de săgeți acoperă soarele. Totuși, Dienekes, neînfricat de această perspectivă, remarcă râzând: „Prea bine. Atunci vom da bătălia la umbră.“

Herodot, Istorii

*„Vulpea știe multe păcăleli;
ariciul, una și bună.“*

Arhiloh¹

¹ Poet liric grec (680 – 645 î.H.).

Cartea întâi

Xerxes

Din ordinul Maiestății Sale, Xerxes, fiul lui Darius, Marele Rege al Persiei și Mediei, Rege al Regilor, Rege al Pământurilor; Stăpânul Libiei, Egiptului, Arabiei, Etiopiei, Babiloniei, Chaldeei, Feniciei, Elamului, Siriei, Asiriei și neamurilor Palestinei; Guvernator al Ioniei, Lidiei, Frigiei, Armeniei, Ciliciei, Capadociei, Traciei, Macedoniei și trans-Caucazului, Ciprului, Rodosului, Samosului, Chiosului, Lesbosului și insulelor Egeei; Domn Suveran al Parției, Bactriei, Caspiei, Susiane, Paflagoniei și Indiei; Domn al tuturor oamenilor de la răsărit la apus, Cel mai Sfințit, Venerabil și Înălțat, Invincibil, Incoruptibil, Binecuvântat al Zeului Ahura Mazda și Atotputernic între Muritori. Astfel decretează Înălțimea Sa, după cum consemnează Gobartes, fiul lui Artabazos, cronicarul Său:

Ca, după victoria glorioasă a oștilor Maiestății Sale asupra dușmanilor peloponesiaci, spartanilor și aliaților lor, adunați la trecătoarea Termopile, după ce a stârpit potrivnicul până la ultimul om și a luat trofee în onoarea acestei cuceriri prețioase; după toate acestea, Maiestatea Sa, în înțelepciunea sa divină, fu totuși dornic de mai multă cunoaștere, atât asupra anumitor tactici de infanterie folosite de dușman, care s-au dovedit a avea un oarecare efect asupra trupelor Maiestății Sale, cât și cu privire la ce fel de dușmani erau aceștia, care, deși nelegați prin lege de vasalitate sau servitute, dând piept cu sorți de neînfrânt și cu o moarte sigură, au ales totuși să rămână pe loc și au pierit, așadar, până la ultimul.

Odată ce Maiestatea Sa și-a exprimat regretul față de cunoașterea și pătrunderea insuficientă asupra acestor subiecte, Zeul Ahura Mazda a intervenit în numele Maiestății Sale. Un supraviețuitor dintre eleni (așa cum își spun grecii) a fost descoperit, rănit grav și într-o stare cruntă, sub roțile unui car de bătălie, nefiind observat până atunci din cauza numărului mare de cadavre ale bărbaților, cailor și animalelor de povară învâlmășite în acel loc. Doctorii Maiestății Sale au fost chemați și însărcinați sub pedeapsa cu moartea să facă tot posibilul pentru a salva viața prizonierului, iar Zeul a împlinit voia Maiestății Sale. Grecul a trecut de noaptea și dimineața următoare. În zece zile, omul și-a redobândit vorbirea, mințile și, la pat și în grija directă a Doctorului Regal, a reușit în cele din urmă nu doar să vorbească, ci și să-și mărturisească dorința arzătoare de a face acest lucru.

Mai multe aspecte neortodoxe ale armurii și ale veșmintelor prizonierului au fost observate de ofițerii care l-au reținut. Sub coiful său de bătălie nu s-a găsit tradiționala glugă din pâslă a hoplitului spartan, ci căciula din piele de câine asociată cu clasa iloiților, adică a sclavilor lacedemonieni, șerbi ai pământului. Printr-o deosebire de neînțeles pentru ofițerii Maiestății Sale, scutul și armura prizonierului erau din cel mai bun bronz, gravate cu cobalt rar hibernian, în timp ce coiful său purta creasta transversală a unui spartiat cu drepturi depline, un ofițer.

În discuțiile preliminare, modul său de vorbire s-a dovedit un amestec între cel mai înalt limbaj filosofic și literar, ce arăta o cunoaștere profundă a poemelor epice ale elenilor, întretăiat de cel mai aspru și brutal argou de mahala, din care mare parte nu putea fi interpretat nici de cei mai încercați traducători ai Maiestății Sale. Totuși, grecul s-a oferit să traducă el însuși, ceea ce a și făcut, folosind fărâme de aramaică și persană laică pe care pretindea că și le-a însușit în timpul anumitor călătorii pe mare dincolo de Elada. Eu, cronicarul Maiestății Sale, căutând să apăr auzul Maiestății Sale de limba murdară și adesea execrabilă folosită de prizonier, am căutat să îndepărtez părțile jignitoare înainte ca Maiestatea Sa să fie silit să le indure ascultarea. Totuși, în înțelepciunea Sa, dată de zei, Maiestatea Sa și-a instruit servitorul să tălmăcească vorbirea omului în orice limbă și dialect necesar pentru a surprinde întocmai efectul din greacă.

Așa am și încercat să fac. Mă rog ca Maiestatea Sa să-și amintească sarcina pe care a dat-o și să nu-l socotească pe servitorul Său vinovat pentru acele fragmente ale următoarei transcrieri care ar trebui să jignească orice ascultător civilizată.

Înscris și înaintat în această a șaisprezecea zi a lui Ululu, Al Cincilea An de la Încăunarea Maiestății Sale.

Unu

A treia zi a lui Tashritu, al cincilea an de la înscăunarea Maiestății Sale, la sud de hotarul locrian, armata imperiului își continua înaintarea către centrul Greciei, făcând tabără în fața versantului de est al Muntelui Parnas, ale cărui ape curgătoare, ca multe altele înainte, pe cursul marșului dinspre Asia, au fost secate de trupe și cai.

Prima întrevedere, care urmează să fie înfățișată, a avut loc în cortul de campanie al Maiestății Sale, la trei ceasuri de la asfințit, după încheierea mesei de seară și a tuturor tranzacțiilor legate de afacerile de curte. Fiind de față mareșalii, sfetnicii, gărzile de curte, Magii și secretarii, ofițerilor însărcinați cu supravegherea li s-a ordonat să-l aducă pe grec. Prizonierul a fost adus pe o targă, legat la ochi cu o pânză, ca să nu o poată vedea pe Maiestatea Sa. Magul a rostit farmecele și a făcut curățirea, permițând omului să vorbească astfel încât Maiestatea Sa să-l poată auzi. Prizonierul a fost instruit să nu vorbească direct către Prezența Regală, ci să se adreseze ofițerilor gărzii de curte, Nemuritorii, așezați la stânga Maiestății Sale.

Grecul a fost îndemnat de Orontes, căpitanul Nemuritorilor, să se prezinte.

A răspuns că numele său este Xeones, fiul lui Skamandridas din Astacos, un oraș din Acarnania.

Xeones a declarat că dorea mai întâi să-i mulțumească Maiestății Sale că i-a cruțat viața și să-și prezinte recunoștința și admirația